

SLOVENSKI NAROD

Jutranja izdaja v Ljubljani:

vse leto	K 12—
pol leta	" 6—
četrt leta	" 3—
na mesec	" 1-10

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.
Gredništvo: Knafljova ulica št. 5, (v pritličju levo), telefon št. 34.

Izhaja vsak dan zjutraj.

Pecamezna številka 4 vinarje.

Inserati: 65 mm široka peti vrsta 14 vin. Pri večkratni inserciji po dogovoru.

Na pismena naročila brez istodobne vposlatve naročnine se ne ozira.

Jutranja izdaja po pošti za Avstro-Ogrsko:

vse leto	K 18—
pol leta	" 9—
četrt leta	" 4-50
na mesec	" 1-60

Za inozemstvo celo leto " 28—
Upravništvo: Knafljova ulica 5, (spodaj, dvorišče levo), telefon št. 85.

Najnovejše vesti. — Brzobjavna in telefonska poročila „Slov. Narodu“.

Vladni komunike o skupnem posveto-
vanju ministrov.

Dunaj, 23. septembra. Snoči je izdala vlada komunike o večerajšnji skupni konferenci avstrijskih in ogrskih ministrov, v katerem se povdarja, da so ministri sklenili predlagati cesarju sklicanje delegacij na 12. oktobra. Nadaje so se ministri pogovarjali o proračunu za leto 1911, kateri bode pa predložen šele prihodnjim delegacijam, ki se snidejo o Božicu, in ne že v sedanjem delegacijskem zasedanju. Na dnevnem redu so bila tudi bosansko-hercegovska upravnna vprašanja.

Glasovi o skupni ministrski konferenci. — Delokrog delegacij.

Dunaj, 23. septembra. O večerajšnji skupni ministrski konferenci avstrijskih in ogrskih ministrov izveemo sledeče: Skupni proračun za leto 1910 bo vseboval le običajne točke, ker so iz njega izločeni izdatki za oboroževalno akcijo avstrijske armade in mornarice. Ti izdatki se namreč postavijo šele v proračun za leto 1911. Letošnji proračun pa vsebuje ogromne stroške, ki jih je povzročila aneksija Bosne in Hercegovine, in te treba likvidirati delegacijam. Iz Budimpešte javljajo, da bo imelo oktobrsko delegacijsko zasedanje le omejen delavni program. Pozornost pa bo treba obračati na eksterne avstrijskega ministra zunanjih zadev grofa Aehrenthala, ki bo v delegacijah govoril jako obširno o zunanjem političnem položaju.

Dunaj, 23. septembra. Skupna konferenca avstrijskih in ogrskih ministrov se je večeraj popoldne ob četrt na 2. prekinila in ob 3. zopet nadaljevala.

„Zeit“ o vstopu Čehov v vladno večino.

Dunaj, 23. septembra. Snočna „Zeit“ piše o češko-nemški spravi in o toku Čehov v vladno večino, ter pristavlja, da bi Čehi vstopili v vladno večino le, ako bi se sedanje ministrstvo izpremenilo v takozvano paritetično ministrstvo. „Zeit“ pravi, da je ta zahteva in ta izprememba ministrstva neizpremenljiva in da je tudi stališče sedanje vlade nasprotno napram zahtevi po takem paritetičnem ministrstvu.

Izza kulis štajerskega deželnega zbora.

Gradec, 23. septembra. Po večerajšnji seji deželnega zbora je imela zveza nemško-nacionalnih deželnih poslancev na štajerskem skupno zveleposestniškimi poslanci sejo, v kateri se je sklenilo, da poskusijo Nemci v štajerskem deželnem zboru, ako bi ne bilo mogoče priti do delomožnosti štajerskega deželnega zbora drugače, doseči delomožnost na ta način, da postavijo v deželnem zboru za seje »nevtralen dnevni red«. Ta »nevtralni« dnevni red naj bi obsegal proračun za leto 1910/11, fi-

nančno-politične predloge in važnejše gospodarske zadeve. Osnutek tega programa se določi v konferenci načelnikov vseh strank, katere konferenca se vrši prihodnji teden. Prihodnja deželnozborna seja je določena na sredo, dne 28. septembra.

Konferenca mladočeských deželnih poslancev.

Praga, 23. septembra. Komite in parlamentarna deželnozborna komisija kluba mladočeských poslancev sta imela večeraj sejo, v kateri je poročal načelnik dr. Škarda o češko-nemški spravi konferenci. Njemu in poslanec Pacak je bila izrečena zahvala kluba. Nato so poročali dr. Škarda, Pacak in eksminister Fiedler o politični situaciji. Za tem je poročal dr. Tobolka o tem, na kak način namerava mladočeska stranka praznovati bližajočo se petdesetletnico državnega poslanca dr. Kramara. Ta slavnost izvrši se tako, da stranka ustanovi na čast dr. Kramaru posebno politično šolo, izda poljuden spis o dr. Kramarevih zaslugah, izda zbirko dr. Kramarevih govorov in spisov ter se bodo po vseh mladočeských društvi priredila slavnostna zborovanja. Ti predlogi so se sprejeli. Nato se je sprejel predlog, da mladočeska stranka priredi v bodoče takozvane okrožne shode svojih privržencev.

Bivši minister Fiedler o češko-nemški spravi.

Praga, 23. septembra. Bivši minister Fiedler se je v večerajšnji seji mladočeských deželnih poslancev izjavil, da se mora sicer češko-nemška sprava pozdravljati, toda vse kombinacije radi tega so prenačljene, ker čakajo v deželnem zboru popolno spravo še velike težkoče.

Nova vladna stranka v Slavoniji.

Zagreb, 23. septembra. Voditelj osječkih Hrvatov dr. Karel Neumann je prišel večeraj v Zagreb, ter je imel dolgo konferenco z banom dr. Tomašićem glede nove vladne stranke v Slavoniji.

Klerikalni panama na Koroškem.

Celovec, 23. septembra. Večeraj se je vršil tukaj občni zbor centralne blagajne kmetijskih zadrug, ki so združene v koroško klerikalno centralo. Od 88 vpisanih zadrug jih je bilo zastopanih 55. Z Dunaja sta prišla na zborovanje dva delegata in sicer dr. Stärek in za centralno zvezo avstrijskih zadrug član upravnega sveta cesarski svetnik Liebeneier. Zborovanje je vodil monsignor Podgorec, ki je tudi poročal in sicer naslednje: V letu 1899 ustanovljena centralna blagajna je imela včlanjenih 77 zadrug, katere so zopet zastopale 5600 zadrugnikov. Pri teh zadrugah je bilo vloženega od prebivalstva na Koroškem 6.700.000 K. Od teh 6.700.000 K so izposodile zadruge zadrugnikom 3.600.000 kron, 3.100.000 K pa so naložile v centralno blagajno. Ta centralna blagajna

je prišla vsled nesolidnega in pa nevesčega postopanja njenega predsednika Weissa na rob propada. Glavna krivda tega propada je otročji optimizem njenega predsednika in pa statut, kateri je dovoljeval, da je predsednik ravnal popolnoma nekontrolirano. Zapeljal je Weissa njegov prijatelj v Feldkirchnu, monsignor Kaiser, ki je iskal povsod denarja za svoje spekulacije. Tako je naložil Kaiser 1.700.000 K v nekem premo-govniku, 481.000 K je vtaknil v neko pivovarno, 357.000 K pa v nek hotel. Razven tega je dal velike vsote v lesno trgovino. Predsednik Weiss mu je ta denar deloma posodil iz centralne blagajne, ne da bi o tem kaj poročal ali zato vprašal načelnštvo blagajne. Kriza je postala vsemu svetu očitna, ko je predsednik Weiss pobegnil. — Sedaj tožijo posamezni zadrugniki njih zadruge, zadruge pa zopet ugotavljajo sodnijsko svoje terjatve napram centralni blagajni. Nastale so kolosalne zmešnjave, ki zahtevajo v interesu vsega koroškega kmetijstva in avstrijskega zadrugništva hitro sanacijo. — Položaj je danes tak, da stoji danes nasproti primanjkljaja 3 milijonov kron samo 2 milijona pokritja. Toda poleg zadrug so še drugi upniki centralne blagajne, tako da faktično znašajo pasive centralne blagajne kakih 2.500.000 kron. — Hitra sanacija je mogoča in treba bo dalekosežnih sodnijskih procesov, da bo ta zadeva končno urejena. — Monsignor Podgorec povdarja, da je hitra sanacija v interesu zadrugništva cele monarhije in da je radi tega treba, da priskoči tudi vlada na pomoč. — Nato je poročal poslanec Waleher v pomožni akciji, ki se je uvedla v svrhu sanacije. Naznani, da so koroški nemški duhovniki imeli sestanek, na katerem so se odločili za pomoč in prevzeli delno garancijo za primanjkljaj 100.000 K je od njih že podpisanih za garancijski fond. Razven tega se udeležijo pomožne akcije tudi kanoniki celovškega kapitla in pa samostani in škofje iz cele Avstrije. — Cesarski svetnik Liebeneier je prečital nato brzobjavko, ki je došla občenemu zboru z Dunaja in v kateri je rečeno, da je vlada pripravljena sodelovati pri sanacijski akciji. Glavna skupščina je nato sklenila, naprositi vlado za hitro pomoč. V ta namen se je podala posebna deputacija k deželnemu predsedniku.

Jubilejno gledališče v Celovcu.

Celovec, 23. septembra. Večeraj se je tukaj položil zaključni kamen pri novem mestnem gledališču, katero je bilo sezidano kot jubilejno gledališče. Zvečer se je vršila svečanostna otvoritvena predstava.

Pasivna rezistenca železničarjev na bosanskih železnicah.

Dunaj, 23. septembra. Snoči ob 10. je došlo semkaj iz Sarajeva brzobjavno poročilo, da prično nocoj o polnoči na vseh progah bosansko-hercegovskih železnic železničarji s pasivno rezistenco.

Pogreb dvornega igralca Josipa Kainza.

Dunaj, 23. septembra. Večeraj popoldne ob 2. se je vršil jako svečanostno in ob ogromni udeležbi pogreb dvornega igralca Josipa Kainza. Ob krsti je govoril ravnatelj dvornega gledališča baron Berger, režiser dvornega gledališča Thimig in v imenu štutgardskega gledališča intendant tamošnjega gledališča grof Puttitz.

Profesor Gaymann †.

Praga, 23. septembra. Profesor kemije na češki tehniki, o katerem smo poročali v večerni izdaji, da ga je zadela kap, je večeraj popoldne umrl.

Spor med Avstrijo in Srbijo.

Dunaj, 23. septembra. Iz Belgrada poročajo: »Novoje Vremja« javlja iz Šabaca, da so avstro-ogrski vojaki in orožniki zasedli podonavski otok Samurović, katerega last je med obema državama še sporna. Vsi protesti srbskih vladnih organov so bili baje brezuspešni. Zato se je baje podal šabaški okrajni predstojnik s srbskimi orožniki na otok, ter z njimi aretiraval avstrijske vojake.

Lvov, 23. septembra. »Novi Vjek« ima slično poročilo glede zasedanja otoka Samurovića iz Belgrada, samo da trdi, da ni prišlo do nikakih spopadov med avstrijskimi in srbskimi vojaki, temveč da se bo cela zadeva rešila diplomatičnim potom.

Veliki vezir Hakki - paša odstopi.

Berolin, 23. septembra. »Lokal-anzeiger« poroča iz Carigrada, da v mladoturških krogih velja za gotovo, da sedanji turški vezir Hakki-paša odstopi in da bo njegov naslednik Said-paša.

Velika železniška nesreča.

London, 23. septembra. Glede nesreče na železnici Walasch-Vallei v Indijani, kjer se je predvečerajšem pripetila, se šele sedaj zve, da je ta nesreča mnogo strahovitejša, kakor se je prvotno poročalo. Po najnovejših poročilih je prišlo pri nesreči 42 cseh ob življenje, 60 pa jih je težko ranjenih.

Napad na preiskovalnega sodnika.

Moravska Ostrava, 23. septembra. Tukajšnji preiskovalni sodnik je zasliševal v preiskovalni sobi nekega kaznjence. Nakrat je kaznjence planil k stolu, pograbil stol in ga z vso silo vrgel proti preiskovalnemu sodniku. K sreči ga ni zadel. Takoj po tej ponesrečeni ataki pa je kaznjence postal tako divji, da so ga komaj mogli ukrotiti.

Mednarodni ginekologični kongres.

Petrograd, 23. septembra. Večeraj se je tu otvoril V. mednarodni ginekologični kongres. Prijavljenih je nad 300 referatov. Oficialni jezik razpravljanja je francoski.

Klerikalci v deželnem šolskem svetu.

V deželnem šolskem svetu imajo klerikalci tako mogočno zastopstvo, da so takorekoč absolutni gospodarji v tej korporaciji.

Pričakovalo se bi torej, da bodo napravili enkrat za vselej konec importu tujih nemških učiteljev na kranjske srednje šolske zavode.

Toda kakor izpričujejo dogodki najnovejšega časa, puste klerikalni zastopniki v dež. šolskem svetu v tem pogledu popolnoma svobodne roke referentu Kalteneggerju in se brigajo samo za to, da spravijo pod streho svoje somišljenike.

Ako pa te slučajno ni, potem pa celo podpirajo Kalteneggerja, da lahko spravi na Kranjsko z vseh vetrov nemške profesorje in suplente na Kranjsko.

Zakaj to delajo, je jasno.

Raje pač vidijo, da poučujejo na naših zavodih tuje, zagrizeni nemški nacionalci, kakor da bi dobili tu kruha domačini Slovenci, ki niso klerikalnega mišljenja.

Slovenci imamo v zadnjem času mnogo proforsorskega naraščaja, toliko gotovo, da bi lahko izpolnili vsa učiteljska mesta na naših srednjih solah.

Toda mesto da bi naši merodajni krogi, ki sedaj v deželi kranjski vedre in oblačijo, skrbeli za to, da bi se našim ljudem preskrbel kruh doma, odpirajo na stečaj vrata tuji nemški invarij, domače snove pa slijo, da morajo iti s trebuhom za kruhom v tujino ali pa da si po dovršenih modroslovnih študijah poiščejo kruha v drugih poklelih.

Poznamo slovenske absolvirane filozofe, ki navzlic izvrstnim spričevalom ne morejo dobiti nobene službe doma in so primorani službovati na Gornjem in Nižjem Avstrijskem in na Moravskem, a to samo zategadelj, ker so se njim pripadajoča mesta čisto kar pod roko oddala tujcem — Nemcem.

Da pa je to v dvojnem oziru slovenski stvari škodljivo, je očitno.

Mesto delavcev na narodnem in kulturnem polju, ki jih tako krvavo potrebujemo, dobivamo v deželo elemente, ki so v javnem in zasebnem življenju največji sovražniki naših narodnih stremiljenj in se udeležujejo vseh akcij in naklepov, ki so namenjeni proti Slovincem.

Domačini, ki bi morali po pravici zavzemati ta mesta, morajo služiti grenak kruh v tujini in so vsled tega v narodnem in kulturnem oziru za slovensko stvar vsaj začasno mrtvi, ako ne za vselej izgubljeni.

To so dejstva, ki morajo biti jasna vsakomur, ako se je količkar vglobil v stvar.

Samo našim klerikalnim zastopnikom v deželnem šolskem svetu položaj ni jasn, ali pa se delajo nalašč

tako neumne, kakor da bi ne spregledali dejanske situacije, ker mislijo s tem prikriti žalostno dejstvo, da imajo z vlado in Nemci pakt. In ta pakt se glasi tako, da morajo na vsak ukrep vlade, ki je notorično samo izvrševalni organ nemških želja, reči da in amen proti temu, da se jim da popolna svoboda postopanja nasproti ljudskošolskemu učiteljsstvu.

Vzpričo takšnega dejanskega položaja se pač ni čuditi, da so slovenske srednje šole na Kranjskem prave pastorki, za nemške zavode, ki jedva vegetirajo in nimajo v naši deželi prav nobene življenske upravičenosti, pa se skrbi kakor za punčico v očesu.

Statistične podatke, kako se pri nas skrbi za nemške zavode in kako za slovenske, bomo navedli ob priliki, ko bomo obširneje spregovorili o delovanju našega deželnega šolskega sveta.

Kako lezejo Schwarzu klerikalci v čreva.

Klerikalcem se je treba pri nekomprikipiti, da bodo dosegli to, kar nameravajo. To je dandanes jasno že vsakomur. Klerikalna stranka hoče zavladati na vsi črti in ker se ji to s postenimi sredstvi absolutno ne more posrečiti, zato hoče vlado, odnosno njenega reprezentanta na Kranjskem barona Schwarza navezati tako nase, da bo dovolil tudi v protizakonita dejanja, ako bo to v prilog klerikalcem. Ko so se dr. Šusteršič jele na Dunaju majati tla pod nogami in je bila revarnost, da se klerikalno železo na Dunaju ohladi, so klerikalci jadno vtaknili v Ljubljani drugo svoje železo v ogenj ter jeli kovati. Iznašli so »velikosrbsko« irendento in propagando v Ljubljani ter slikali to grozovito pošast v tako strašnih barvah, da so se neosebno junaškemu Božidarju Černetu kar lasje ježili. Seveda je Tedi hvalen, da so ga opozorili na strahovito nevarnost, ki grozi obstoju države, postal silno mehkega srca in da je bil takoj pripravljen izpolniti vse njihove želje. Toda vsem, prav vsem si vendarle ni upal ustreči, ker so bile vendarle prenesramne. Zato so jeli peti novo pesem. Jeli so zabavljati, da se je kar kadilo, na septembrske dogodke in vse vprek obsojati, kar je v zvezi s temi dogodki. In čim bolj izlivajo golide smrdeče gnojnice na septembrske dneve 1. 1908, tembolj gre narazen obraz Černetov in tembolj leze mož pod klerikalno kuto. Zares, probatno sredstvo: Treba je samo rojake pošeno popljuvati in jih obmetati z blatom, pa se pridobi milost na zgoraj. Ne zavidamo jih za Černetovo milost, pridobljeno z iskarjotstvom. Tudi klerikalnim iskarjotom bo prišel dan povračila, morda še preje, kakor kdo pričakuje! Tudi njim že piše na steno nevidna roka: Mene, tekel, fares!

»Črne kravate«.

Katoliška kloaka v Kopitarjevih ulicah se norčuje iz tistih, ki so v septembrskih dneh vzpričo tragične smrti Adamiča in Landra nosili žalne trake in črne kravate. Prav, beležimo to, konstatujemo pa obenem, da sta v septembrskih dneh ponosno hodila po mestu in kazala slovenskemu svetu žalne znake in črne kravate njiju klerikalni veličanstvi dr. Šusteršič in plemeniti gospod Šuklje s Kamna! Ker pravi škofov list, da so tisti, ki so nosili »črne kravate«, »hujskali mlade, nepremišljene ljudi k nepostavnim dejanjem ter zakrivilili par mrtvecev«, potem sta tudi Šusteršič in Šuklje krivca septembrskih dogodkov in imata na vesti par mrtvecev. Docela logično!

»Prokleti Švare«.

Poročajo nam tole mično zgodbičo: Preteklo nedeljo zvečer se je pripeljala v Ljubljano v dvouprežnem vozu večja družba. Tik pred pošto sta se konja ustavila in nista vkljub voznikovu prigovarjanju hotela naprej. Voznik se je nekaj časa trudil, da bi konja zlepa spravil naprej, ker sta pa le ostala trdovratna, je vzrožil in jel robantiti: »Švare, prokleti Švare, jaz ti bom pokazal, jaz ti bom dal vetra.« Ob tistem času je stalo na vogalu polno detektivov. Ko so slišali besedo »Švare« so napeli ušesa in skokoma bili pri vozu. Tik pri vozu je stal mestni stražnik, dostojanstveno, kakor se spodobi. Tega so obkolili detektivi ter pozvali, naj izvrši svoj posel. Toda le-ta je bil brihtnejša glavica. V obraz se je nasmeljal razvnetim beričem in rekel: »Ampak, gospodje, pamet, pamet, ali ne vidite črnega konja, ki je vprežen pred vozom!« Pravijo, da je nastal pred pošto palačo gromozenski krotot, detektivi pa so dobili tako dolge nosove, da so z njimi butali ob vogal Maličeve hiše.

Dijaško podporno društvo »Radogoj«.

Radogoju je poslala »Dolenjska podružnica Prosvete« 100 K. Odbor Radogojca izreka dolenjskim gg. akademikom za ta dar svojo prisrčno zahvalo in priporoča drugim slov. akademikom, naj jih v tem plemenitem delu posnemajo. Radogoju je došlo tekom počitnice nič manj nego 66 prošenj za podporo. Društvo je moglo dati podporo le pešiči prosilcev, ker mu nedostaja denarnih sredstev. Število prosilcev narašča od leta do leta, ne rastejo pa v istem razmerju dohodki društva. V preteklem poslovnem letu so se isti celo znižali, ker so nekatere občine, hranilnice in posojilnice, pa tudi nekateri podporni člani, ki so doslej redno podpirali društvo, istemu odrekli podporo. Ponovno opozarjamo slovensko občinstvo, naj ne pozabi, da je v vseučiliških mestih na stotine mladih, nadebud-

nih slovenskih sinov, ki morajo pri knjigah stradati in si dostikrat vsled stradanja nakopljejo bolezen, ki jih tira v prerani grob, ali pa morajo vsled revščine sploh opustiti študiranje. Slovenske hranilnice in posojilnice, občine, banke in slovensko občinstvo sploh, priskočite dijaštvu na pomoč s podporami in ne pustite, da bi vsled pomanjkanja slovenskih absolviranih akademikov zasedali važna mesta v uradih tujci, ki ne umejo našega jezika in ne poznajo našega ljudstva.

Najmlajše sokolsko društvo.

Živahno narodno gibanje se je v zadnjem času pričelo tudi na Kočevskem, kjer je vladalo doslej veliko mrtvilo. To je dokaz, da vendarle vsestransko napredujemo, če tudi počasi. Še pred leti bi nihče ne mislil, da bi bilo v Kočevju mogoče organizirati slovenski živelj, a danes imamo že sredi kočevskega mesta močno postojanko, ki uspešno klubuje nemškemu sovragu. To slovensko organizacijo sedaj izpopolni še telovadno društvo »Sokol«, katerega pravila je vlada pravkar potrdila. Želimo najmlajšemu slovenskemu Sokolu na vročih kočevskih tleh čim največje uspeha!

Snežni metej na Gorenjskem.

V sredo je padal v vseh višje ležečih krajih na Gorenjskem sneg. Na Dovjem, v Mojstrani in v Kranjski gori je snežilo kakor pozimi, vendar pa se sneg ni mogel oprijeti zemlje. Prav zimsko je bilo pa v Vratih. Tu je bil tak snežni metej, kakor se še pozimi prav redko prigodi. V najkrajšem času je bila vsa pokrajina zavita v belo snežno odejo. Kakor pripovedujejo turisti, ki jih je zamudilo v Vratih in so morali čakati na rešitev v »Aljaževem domu«, je padel sneg par palcev visoko.

Oj ti nemški gimnaziji!

Velik red in prekrasna disciplina mora vladati na nemški gimnaziji. Dijakom ne zadostuje več za šetnjo ob 10. dopoldne Muzejski trg, zato se hodijo sprehajati v Tivolski drevored. Deset do dvanajst jih hodi v eni vrsti. Da se jim mora vsak zemljan cigniti okrog dreves, se razume samo obsebi, ker se »visoki gospodje«, ki moško palijo »germanske« pipe, princip, se ne ognejo nikomur. Ti »gospodje« prihajajo v drevored 5 minut pred 10., vračajo pa se v gimnazijo v Bethovnovno ulico par minut pred pol 11. Kdaj imajo neki ti gospodje šolarčki šolski pouk? Mora biti pač lep red in vzorna disciplina na tevtonski gimnaziji!

Sprejem učencev v trgovsko gremijalno šolo.

Gremij trgovcev v Ljubljani nazonanja, da se vrši vpisovanje učencev v trgovsko gremijalno nadalje-

LISTEK.

Ljubezen in junaštva strahopetnega praporčaka.

Roman; spisal F. K.

(Dalje.)

V.

V mali zaduhli krēmi na Starem trgu v Ljubljani je bila zbrana vesela družba starejših in mlajših oficirjev in je z velikim zanimanjem poslušala pripovedovanje poročnika Snoja o njegovih doživljajih v vojni proti Turkom.

Snoj je bil šele pred nekaj dnevi došel v Ljubljano. Rana, ki jo je zadobil v boju, je bila tako težka, da je več tednov še ležal v bolnici petrovaradinske trdnjave. Potem pa so ga poslali domov, da se tam popravi in okrepea, med tem, ko je armada princeva Evgena oblegala Temešvar, najvažnejšo turško postojanko na ogrskem ozemlju.

»Mehmed aga, paša v Temešvaru,« je pripovedoval Snój, »je imel samo 18.000 mož na razpolaganje, a hrabro je odbijal vse ljute napade cesarske armade. Šest tisoč mož je v

teh bojih izgubil, a končno se je moral vdati. 17. oktobra je s posadko zapustil Temešvar, ki je bil celih 164 let v turških rokah. S tem je prišel ves Banat in avstrijske roke in so Turki vrženi čez Donavo in Savo. Za letos je vojne konec, a prihodnje leto, tako je prine Evgen sporočil armadi, se bo nadaljevala, in sicer toliko časa, da pride Belgrad v cesarsko oblast.«

»In naši kirasirji!« so vpraševali zbrani oficirji. »Ali ostanejo na Ogrskem ali pridejo domov?«

»Ne bo jih še domov,« je odgovoril Snój. »Sami so prosili, da ostanejo še doli, ker se hočejo udeležiti poezda na Rumunsko. Cesarski zapovednik v Temešvaru, grof Merey, se pripravlja na ta poezd, da reši prebivalstvo strašnega tiranstva, kneza Nikolaja Maurokordata. Ta vladar Valahije je zaveznik Turkov, ki pa mu zdaj ne morejo priti na pomoč. Cesarska armada bo zavzela Bukarešt in Maurokordata odstavila. Kdo bi se čudil, da se hočejo naši vojaki udeležiti tega poezda, ki jim obeta mnogo slave in mnogo blaga.«

Med takimi in enakimi pogovori je mineval ta večer. Največkrat se je seveda povrnil na Snojevo čudežno rešitev v turškem taboru. Ta rešitev je zaradi svojega skrivnostnega zna-

čaja vse najbolj zanimala. Kdo je tisti turški vojak, ki je Snoja otel gotove smrti, a potem izginil brez sledu? Zakaj je rešil ravno Snoja in ne kakega drugega jetnika? Toda Snój ni mogel na taka in enaka vprašanja nobenega odgovora dati.

»Nekam znan se mi je zdel obraz tistega turškega vojaka, ki me je rešil, a saj ga nisem utegnil niti dobro pogledati, tako hitro se je vse vršilo.«

To je bilo vse, kar je vedel Snój povedati o svojem rešilcu, sicer pa je mislil, da ga je tisti turški vojak rešil le slučajno in morda celo samo vsled zmote, ter da je nameraval rešiti generala grofa Brennerja.

Snoj je nameraval ostati ves čas svojega dopusta v Ljubljani. Staršev in bližnjih sorodnikov ni imel, prijateljev, ki so ga vabili na svoje domačije v raznih krajih po deželi, pa ni hotel nadlegovati. Mikalo ga je samo na Notranjsko, a tja že celo ni hotel iti, vedoč, da bi se odprle vse rane njegovega srca, če bi prišel zopet v dotiko z Leonoro.

Zanimala ga je pa Leonora bolj ko vse drugo v domovini, in ko je nekega dne slučajno srečal vdovelo gospo Jerajevo, ki je bila v daljnem sorodstvu z Godnikovimi, se ji je takoj pridružil in ji proti svoji navadi obširno pripovedoval o svojih doživljajih v vojni, dasi vsa Ljubljana ni

govorila o ničemer drugem, kakor o teh doživljajih. Ustregel je pa radovednosti zgovorne ženice, ker je pričakoval, da izve od nje vse, kar je hotel vedeti o Leonori. Res mu tudi niti vprašati ni bilo treba. Ko je končal svoje pripovedovanje in zadovoljivo odgovoril na najrazličnejša vprašanja gospe Jerajeve, tako da je bila vojna docela izžrpana, se je sredi ulice ustavila gospa in globoko zajela sapo.

»Ali še kaj mislite na Gornikovo Leonoro?« ga je vprašala in ga s tem tako presenetila, da ni Snój ničesar odgovoril. »Veste, prav huda sem bila, ko sem slišala, da ste se umaknili Čerinu. Moja želja je bila vedno, da bi se bila vzela Vi in Leonora. A kako ste me prevarali v mojih nadah.«

»Leonora je kot Čerinova žena gotovo srečna in je že davno pozabila name, je menil Snój. »Kako se godi Leonori in njenemu možu?«

Gospa Jerajeva je samega začudenja z obema rokama zamahnila po zraku.

»Kaj pa govorite? Kaj se Vam sanja, ali pa ničesar ne veste,« je kričala na Snoja. »Leonora se ni omožila, ne s Čerinom, ne s kom drugim. Živa duša ne ve, kaj se je zgodilo. Čerin je izginil in nihče ne ve ne zakaj, ne kam. Leonora bo že

valno šolo dne 26., 27. in 28. septembra t. l. vsak dan od 3. do 6. popoldne v gremialni pisarni, Krojaška ulica št. 5/II. Učenci, ki na novo vstopijo v šolo, naj prinesejo s seboj zadnje šolsko spričevalo in krstni list; razven tega pa tudi 10 K sprememne in 4 K 20 v kot prispevek za učila.

Razne stvari.

* Čudna statistika. Neki statistik, ki je imel silno mnogo časa, je natančno preštudiral, kako si zaljubljeni odkrivajo ljubezen. Če je njegova statistika resnična, bodo najbolj vedeli oni zaljubljeni, ki so bili že največkrat zaljubljeni. Statistik je prišel do sledečih rezultatov: 36 % moških drži dekle za roko, ko ji odkriva svojo ljubezen. 24 % prekine govor s poljubom na ustnice oboževanega dekleta. 4 % moških poljubi svoje dekle po odkritju ljubezni na lase in samo 2 odstotka na roko. Dva izmed sto zaljubljenecv padeta pred svojo izvoljenko na kolena, ko ji odkrivata svoje srčne rane. 20 % jih v silni zadregi požira slino, ker se ne morejo izraziti. 10 % jih nervozno odpira in zapira usta, ker ne morejo iz sebe spraviti nobene besede. 2 % stojita na eni nogi, ko priznavata svoji izvoljenki ljubezen. O dekletih pa ima statistik sledeči račun: 60 % jih brez besede pade v naročje moškega, ker so na to že pripravljene. 20 % jih zardi ter si pokrije svoje lice, zato, da bi izvoljeni ne čutil utripanja srca. 1 % devic je tako ginjen, da se brez zavesti zgrudi na stol. 4 % deklet začudeno poslušajo zaljubljenčeve besede. 14 % gleda zaljubljenca v oči in 1 % pobegne preje, predno dokonča zaljubljeni mladič svoj govor, da to takoj sporoči svojim prijateljicam.

Razkritja kraljevega zdravnika.

(Nosečnost kraljice Drage. — Car Nikolaj pošlje zdravnike preiskat kraljičino stanje. — Avtosugestija. — Prince Gjorgje Karagjorgjević določen za prestolonaslednika.)

Telesni zdravnik umorjenega srbskega kralja Aleksandra in kraljice Drage je bil zadnja leta dr. Mihailo Veličković, ki je bil poučen o najintimnejših intimnostih nesrečne kraljevske dvojice.

Dasi se mu je z raznih strani ponujalo velike vsote, da bi napisal svoje memoare kot telesni zdravnik kralja Aleksandra, je doslej mož vsako tako ponudbo odklonil.

Te dni pa je priobčil v belgradski »Pravdi« črtico, nanašajočo se na

čas, ko si je kraljica Draga domisljala, da je v blagoslovljenem stanju.

Dr. Veličković pripoveduje med drugim: Takratni ruski poslanik na srbskem dvoru je kralja Petra naravnost prisilil, da je moral pozvati dva ruska zdravnika, da bi preiskala zdravstveno stanje kraljice Drage. Starejši izmed njih, dostojen in pošten mož, mi je odkritosrečno priznal, da ga je poslal sam car Nikolaj in da ima »višji« nalog, naj pred vsem pazi, da se kralju Aleksandru ne podtakne kak tuji novorojenec. Ko sta imenovana zdravnika kraljico preiskala, sta oddala svoje mnenje, da kraljica sicer ni v blagoslovljenem stanju, vendar pa ni izključeno, da bi ne mogla postati noseča.

To izvedeniško mnenje sem sporočil kralju, kralj pa je povedal vso stvar kraljici.

Kraljica me je dala na to poklicati k sebi in mi je v prisotnosti zdravnika dr. Jovanovića rekla to-le: »Gospod doktor, ali nisem pri zdravem razumu? Ti učenjaki praviš, da nisem v blagoslovljenem stanju, a vendar čutim dete v telesu.«

Dr. Jovanović je na to pripomnil, da je nosečnost semtertja samo plod domisljije, ali kakor se pravi avtosugestija.

Draga ga je poslušala, na to pa ga je v skrajni razburjenosti vprašala: »Torej nisem v blagoslovljenem stanju?« »Sedaj žal ne«, je bil kratek odgovor dr. Jovanovića.

V tem trenutku je vstopil kralj Aleksander v sobo. Kraljica mu je hitela nasproti, ga objela in jela med ihtenjem govoriti: Ali ti nisem pravila, ne vzemi me za ženo? Vidiš, kako si nesrečen vsled mene...« Spregovorila je še nekaj nerazumljivih besed, potem pa se je zgrudila na tla.

Kralj Aleksander se je nagnil k njej, midva z dr. Jovanovičem pa sva diskretno zapustila sobo.

Nekaj trenutkov kasneje me je poklical kralj in mi rekel: Gospod doktor, kraljica je zelo bolna, blede je kakor mrlič.«

Kralj me je peljal v spalnico. Nagnil se je nad kraljico, jo božal po licu in ji govoril:

»Draga moja, bodi mirna in ne žalosti se, saj meni je vseeno, ako imam potomce ali ne.« Zdravniki se tudi lahko motijo in prav lahko se postaneš srečna mati. Samo ostani mi zdrava, saj prestolonaslednika najti, ni težko. Sicer pa že imamo prestolonaslednika.«

»Koga?« je vprašala kraljica. »Ah, Gjorgja vendar. Poklical ga bom k sebi in živeli bomo skupaj. Saj je vendar naš!«

Draga s tem načrtom menda ni bila zadovoljna, zakaj pripomnila je: »Da, Črnogorca je nama še treba!« Kralj Aleksander jo je zavrnil: »Kakšnega Črnogorca, saj smo vendar v sorodu.«

Toda gospa Jerajeva je dobro razumela njegov vzdih.

»Če jo imate še kaj radi, obiščite jo,« je izjavila energična vdova. »In če se vzameta, ne bo tega nihče tako vesel, kakor jaz.«

Gospa Jerajeva se je pripravila na daljši razgovor o tem njenem ženitovanjskem projektu. Toda čakala je veliko in prav neprijetno razočaranje. Snaj naenkrat ni imel nič več časa za gospo Jerajev. Vsi poskusi podjetne vdove nadaljevati začeto poglavje, so se ponesrečili. Snaj ni kraktomalo nič več odgovoril, nego se naglo poslovil ter gospo Jerajev, pustil sredi ceste samo. Glasno godrnjaje je gospa nadaljevala svojo pot, v srcu pa delala načrte in naklepe, kako bi Snaj in Leonoro vendarle skupaj spravila.

Med tem je pa Snaj z dolgimi koraki naravnost hitel na stanovanje majorja Zuna. V njegovi notranjosti je divjal vihar. Če je Čerin res zapustil Leonoro in če jo je celo zapustil zaradi nesreče, valed katere je obubožala, potem ni bilo nobene ovire več, da bi se sam ne mogel zopet približati dekletu, kateremu je bilo vdano njegovo srce.

(Dalje prihodnjik.)

Kasneje se je na kraljevem dvoru še večkrat govorilo o tem vprašanju in ko se je kraljica Draga pričela, da bo ostala brez otrok, je izjavila svojo zadovoljnost s kraljevim načrtom.

Meni samemu je opetovano pravila, da sama uvideva, da je tudi zanjo najbolje, ako se proglasi prince Gjorgja Karagjorgjevića za prestolonaslednika.«

Najnovejše vesti.

Oj ti sveti Birokrazij!

Černovice, 23. septembra. Bukovinski deželni zbor ne more biti sklican k zasedanju in sicer iz nekega jako čudnega vzroka. V pomladanskem zasedanju bukovinskega deželnega zbora sta se namreč sprejela nov deželnozborni zakon in obenem tudi nov deželnozborni poslovnik. Oba zakona sta tudi že sankecionirana in sta že stopila v veljavo. Doba sedanjih deželnih poslancev pa še ni potekla in bi morali ti zborovati pred novimi volitvami samo še v tem zasedanju. Toda to je nemogoče, ker novi poslovnik določa, da je treba za sklepčnost deželnega zbora navzočnosti vsaj 52 poslancev. Sedanji deželni zbor šteje pa samo 31 poslanec in torej pri najboljši volji ni mogoče zadostiti predpisom novega deželnozbornskega poslovnika. Zato pa je tudi to zasedanje bukovinskega deželnega zbora nemogoče!

Odstop ruskega naučnega ministra.

Petrograd, 23. septembra. »Novoje Vremja« poroča, da odstopi ruski naučni minister baron Schwarz ter da se imenuje za njegovega naslednika Musin Puškina, ki je — kakor njegov prednik — strogo konservativnega mišljenja.

Užaljen severo - ameriški poslanik.

Carigrad, 23. septembra. Severo-ameriški poslanik na turškem dvoru Straus je hotel potovati v Rusijo. Ker je Žid, je stavila glede tega potovanja ruska uprava enake pogoje, kakor jih zahteva od vsakega židovskega potnika. Poslanik se bo moral javljati pri posameznih nižjih ruskih uradih in si tam oskrbeti potni list. Zaradi tega je poslanik užaljen, ter ne bo potoval na Rusko. Bati pa se je, da pride vsled tega med obema državama do nesporazumljenja.

Kolera.

Budimpešta, 23. septembra. Včeraj je tukaj zopet obolel en delavec na koleri. V bolnico za nalezljive bolezni pa so prepeljali dve osebi, ki sta istotako oboleli na sumljivih znakih kolere.

Rim, 23. septembra. V Apuliji je v zadnjih 24. urah nanovo obolelo na koleri 16 oseb, 4 so pa umrle.

Carigrad, 23. septembra. V Trapicantu je obolelo dne 21. septembra 20 oseb na koleri, 9 oseb pa je podleglo tej bolezni.

Odpuščeni delavci.

Berolin, 23. septembra. Zveza nemških kovinskih industrijalcev je sklenila, da odpusti iz svojih tovarn 60% pri njih uslužbenih delavcev, vsled česar pride 420.000 delavcev ob svoj zaslužek in kruh. Do tega koraka se je zveza odločila radi tega, da bi s tem preprečila, da bi kovinski delavci ne mogli podpirati stavke delavcev v nemških ladjedelnicah.

Novi bolgarski poslanik na Dunaju. Dunaj, 23. septembra. Bivši bolgarski finančni minister Salabašev je imenovan za bolgarskega poslanika na Dunaju. Njegov prednik, to je gosp. Gešov, odide te dni z Dunaja nazaj na Bolgarsko.

Za kratek čas.

Učitelj: Janezek, kaj je bog ustvaril česti dan?

Janezek molči trdovratno.

Učitelj: No, katero bitje je pa najimennitnejše na zemlji?

Janezek: Gospod fajmošter.

Indijatelj in odgovorni urednik: Bodo Pastoralnik.

Borzna poročila.

Dunaj, 23. septembra. Promet na včerajšnji borzi ni kazal posebne živahnosti, akoravno razpoloženje dopoldne ni bilo neprijazno. Proti koncu je živahnost očitno popuščala in trg je končal popolnoma tiho. Izmed važnejših papirjev so se kupovale alpinke, akcije državnih železnic, nadalje prioritete južnih železnic, akcije praške tovarne Breitenfeld. Danek & Ko. in akcije agrarne banke. Rente so malo spremenjene.

Ljubljanska

»Kreditna banka v Ljubljani«.

Uradni kurzi današnje borze 22. septembra 1910.

Deležniški papirji.	Dezorni	Blagovni
4% majeva renta	93-40	93-60
4-2% srebrna renta	97-05	97-25
4% avstr. krona renta	93-40	93-60
4% ogr.	91-80	92—
4% kranjsko deželno posojilo	96—	97—
4% k. o. češke dež. banke	94—	95—

Srečke.	Dezorni	Blagovni
Srečke iz l. 1860 1/2	226—	232—
" " " 1864	322—	328—
" " " 1868	156-75	162-75
" " " 1872	298—	304—
" " " 1876	278-50	284-50
" " " 1880	249-35	255-35
" " " 1884	531—	541—
" " " 1888	520—	530—
" " " 1892	90—	96—
" " " 1896	62-75	66-75
" " " 1900	38-50	42-50
" " " 1904	28-90	32-90
" " " 1908	256—	259—

Deležniški papirji.	Dezorni	Blagovni
Ljubljanske kreditne banke	444—	448—
Avstr. kreditnega zavoda	663-75	664-75
Dunajske bančne družbe	551-25	552-25
Južne železnice	117-75	118-75
Državne železnice	760—	761—
Alpine-Montan	768-50	769-50
Češke sladkorne družbe	261-50	262—
Živnostenske banke	271-75	273-75

Valute.	Dezorni	Blagovni
Cekini	11-37	11-40
Marke	117-47 ⁵	117-67 ⁵
Franki	95-35	95-50
Lire	94-60	94-80
Rubli	254-50	255-50

Zitne cene v Budimpešti.

Dne 20. septembra 1910.

Termin.

Pšenica za oktober 1910.	za 50 kg	10-04
Pšenica za april 1911.	za 50 kg	10-39
Rž za oktober 1910	za 50 kg	7-31
Koruza za maj 1911	za 50 kg	5-69
Oves za oktober 1910.	za 50 kg	7-89

Efektiv.

5 vin. višje.

I K O Najboljša ura sedanjosti:

Zlata, srebrna, tula, nikelnasta in jeklena se dobi samo pri

H. SUTTNER Ljubljana, Mestni trg.

Lastna tovarna ur v Švicl.

Tovarniška varstvena znamka

I K O

+

Tužnim srcem naznanjava vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretužno vest, da je Vsegamogočni izvolil našo nad vse ljubljeno hčerko

Silvico

včeraj, dne 22. t. m. ob 2. uri popoldne v nežni dobi 3 let in 3 mesecev poklicati k sebi med krilate. Pogreb ljubljene hčerke bo danes v petek, dne 23. t. m. ob 5. uri popoldne iz hiše žalosti na farno pokopališče.

V Črnomlju, 23. septembra 1910.

Josip Maston, c. kr. davčni asistent, Stojimlja Maston roj. Semitoch, žalujoči starši. 162

„Trgovsko-obrtna banka v Ljubljani“

registrirana zadruga z omejenim jamstvom

Uradni prostori: Sečemburgova ulica št. 7, nasproti glavne pošte.

Sprejema vloge na knjižice ter jih obrestuje od dne vloge do dne dviga po 4 $\frac{1}{2}$ %; rentni davek plačuje zadruga sama. — Sprejema vloge na tekoči račun; na zahtevo dobi stranka čekovno knjižico. — Daje posojila na najrazličnejše načine. — **Havnetam menjalnice:** zamenja tuj denar, prodaja vsakovrstne vrednostne papirje, srečke itd. Nakazila v Ameriko. — Eskoptira trgovske menice. — Preskrbuje vnovčenje menic, nakaznic, dokumentov itd. na vsa tu- in inozemska tržišča. — Izdaja nakaznice.

Vsa pojasnila se dobe bodisi ustmeno ali pismeno v zadrugi pisarni.

Uradne ure vsak dan dopoldne od 9. do 12., popoldne od 3. do 5.

Kupujte večerno izdajo „Slovenskega Naroda“!

Družina brez otrok išče za takoj ali za november lopo

stanovanje

s 3 malimi sobami, ozir. z 2 sobama in kabinetom ter vsemi pritliklinami in potrebnim komfortom. Ponudbe s ceno na Dr. F. S., Sodna ulica 5/III. levo. 159

Razne prevode

iz nemščine v slovenščino
sirkularjev, pisem in drugih tiskov
skrbri ceno v tej stroki izvešba
tradiuk.

Naslov v upravnistvu „Slo.
Naroda“.

Ustanovljena leta 1882.

23

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrirana zadruga z omejenim jamstvom

v lastnem zadrugi domu v Ljubljani na Dunajski cesti št. 18
je imela koncem leta 1909 denarnega prometa K 83,116.121-11
upravnega premoženja K 20,775.510-59

obrestuje hranilne vloge po 4 $\frac{1}{2}$ %

brez vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za vložnike.

Sprejema tudi vloge na tekoči račun v zvezi s čekovnim prometom in jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.

Stanje hranilnih vlog nad K 20,000.000

Posojuje na zemljišča po 5 $\frac{1}{4}$ % z 1 $\frac{1}{2}$ % na amortizacije ali pa po 5 $\frac{1}{4}$ % brez amortizacije na menice po 6%.

Posojilnica sprejema tudi vsak drugi načrt glede amortizovanja dolga.

URADNE URE: vsak dan od 8.—12. in od 3.—4. izven nedelj in praznikov.

Telefon št. 185.

Poštne hranilnice račun št. 828.405.

Usojam si vljudno opozoriti, da sem prevzel

glavno zastopstvo „Prve Češke“ življenske zavarovalnice,
najcenejši zavod na kontinentu.

Nadalje opozarjam, da preskrbujem kulantno

vsakovrstna posojila in kredite

kakor: trgovske, stavbne, hipotekarne, uradniške in menične kredite.

Leo Franke, Ljubljana, Kongresni trg 6, I. nadstr.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA V LJUBLJANI.

Stritarjeva ulica šte. 2.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po 4 $\frac{1}{2}$ % čisto. — Kupuje in prodaja vrednostne papirje vseh vrst po dnevni kurzi.

Delniška glavnica: K 5,000.000.—

Rezervni zaklad: K 450.000.—

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu in Sarajevu.

Dolžnost

vsakega Slovenca je, da sklene zavarovalno pogodbo bodisi za življenje, ali pa proti požaru le pri slovanski banki „SLAVIJA“.

Podpirajmo torej domač slovanski zavod, da more nalogo, ki si jo je stavil, izpolniti v najširšem obsegu.

„SLAVIJA“ vzajemno zavarovalna banka v Pragi

je največji slovanski zavarovalni zavod v Avstriji.

∴ Ogromni rezervni fond K 48,812.707.— jamči za popolno varnost. ∴

Banka „SLAVIJA“

ima posebno ugodne in prikladne načine za zavarovanje življenja.

Banka „SLAVIJA“

razpolaga z najcenejšimi ceniki za preskrbljenje za starost, za slučaj smrti roditeljev, za doto otrokom.

Banka „SLAVIJA“

razdeljuje ves čist dobiček svojim članom.

Banka „SLAVIJA“

je res slovanska zavarovalnica z vseskozi slovansko-narodno upravo.

Banka „SLAVIJA“

gumno podpira narodna društva, organizacije in prispeva k narodnim dobrodelnim namenom.

Banka „SLAVIJA“

stremi za izboljšanjem in osamosvojitvijo narodnega gospodarstva.

Vsa pojasnila daje drage volje

generalni zastop banke „Slavije“ v Ljubljani.

Zapieni enoi

∴ Največji, najvarnejši
slovanski denarni zavod.

Mestna hranilnica ljubljanska

LJUBLJANA, Prešernova ulica šte. 3.

∴ Največji, najvarnejši
slovanski denarni zavod.

Denarni promet do 31. decembra 1909 nad 518 milijonov kron.

Obstoječih vlog nad 38 milijonov kron.

Rezervni zaklad nad 1 milijon kron.

Za varnost vložnega denarja jamči zraven rezervnega zaklada še mestna občina ljubljanska z vsem premoženjem in z vse svojo močjo. Izguba vložnega denarja je nemogoča, ker je po pravilih te hranilnice, potrjenih po c. kr. deželni vladi, izključena vsaka spekulacija s vložnim denarjem. Vloge se sprejemajo vsak dan in se obrestujejo po 4 $\frac{1}{4}$ % brez odbitka; nevzdržane obresti se pripisujejo vsakega pol leta h kapitalu. Sprejema

vložne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar.

Posojila na zemljišča po 5%, obresti in proti amortizaciji po najmanj 1 $\frac{1}{4}$ % na leto. Daje posojila na menice in vrednostne papirje.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnice, v podpiranje slovanskih trgovcev in obrtnikov pa kreditne društve.